

Nr 82.

Av herr **Björnsson m. fl.**, med förslag till ändrad lydelse av § 72 regeringsformen och § 73 riksdagsordningen.

Enligt § 72 regeringsformen skall riksbankens styrelse utgöras av sju fullmäktige, av vilka Konungen för tre år i sänder förordnar en jämte en suppleant och de övriga sex jämte tre suppleanter väljas av riksdagen. Valet av fullmäktige skall enligt § 71 riksdagsordningen ske å lagtima riksdag för tiden till dess nytt val ägt rum under tredje året därefter. Två av de riksdagsvalda fullmäktige skola avgå årligen. Har av riksdagen utsedd fullmäktig avgått före utgången av den bestämde tjänstgöringsperioden, väljes ny fullmäktig för den återstående tiden.

De tre suppleanterna för de riksdagsvalda fullmäktige utses enligt tillämpad praxis för tiden till dess nytt val ägt rum under påföljande år. Valet avser alltså i praktiken ett år.

Jämte förut omnämnda suppleanter skall enligt § 72 regeringsformen utses ytterligare en suppleant, nämligen för riksbankschefen. Denne suppleant — vice riksbankschefen —, vilken har att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträdande förfall träda i riksbankschefens ställe, utses av fullmäktige och behöver icke vara ledamot av fullmäktige. Till vice riksbankschef förordnas person inom eller utom fullmäktiges krets.

Av de fem suppleanterna äro sålunda två personliga, nämligen den av Kungl. Maj:t utsedde suppleanten samt vice riksbankschefen, medan så icke är fallet med de av riksdagen utsedda.

Enligt § 71 mom. 2 riksdagsordningen skall riksgäldskontoret förvaltas av sju fullmäktige, vilka samtliga väljas å lagtima riksdag för tiden från valet till dess nytt val skett under tredje året därefter. Ordföranden väljes särskilt. Av de övriga sex skola två avgå årligen. Har fullmäktig avgått före valperiodens utgång, anställs nytt val för återstående tiden. För riksgäldsfullmäktige skola jämlikt § 73 riksdagsordningen utses tre suppleanter att vid inträffande förfall träda i deras ställe. I likhet med de riksdagsvalda suppleanterna för bankofullmäktige utses suppleanterna för riksgäldsfullmäktige för tiden till dess nytt val ägt rum under påföljande år, d. v. s. i regel för ungefär ett år.

Vid riksdagsval av fullmäktige torde i praxis hava tillsetts, att de olika partierna bliva företrädde i förhållande till sin representation i riksdagen. Med hänsyn till att antalet av riksdagen utsedda suppleanter är lägre än antalet riksdagsvalda fullmäktige har det däremot visat sig ogörligt att uppehålla motsvarande fördelning bland suppleanterna. Om ett parti är representerat av flera fullmäktige och dessa på en gång äro förhindrade att fullgöra

sitt uppdrag, måste därför suppleanter från andra partier inträda, om fullmäktige skola bli fulltaliga.

Oberoende av partifördelningen kan det emellertid uppstå svårigheter att hålla fullmäktige fulltaliga, om endast tre suppleanter finnas, såsom det under sistlidna höst visat sig, då icke mindre än två av bankofullmäktiges ledamöter samtidigt måste frånträda sitt uppdrag för att tillträda statsrådsämbeten. Visserligen kunde frågan då relativt snabbt ordnas, därigenom att kompletteringsval kunde förrättas under förra årets höstriksdag. Men svårigheterna kunna bli större, ifall lagtima riksdag avslutas vid normal tid.

Vad först angår riksbanken synes det lämpligt att genom ändrade bestämmelser bättre tillgodose önskemålet om oförändrad partifördelning inom fullmäktige. I detta sammanhang må erinras, att denna synpunkt numera tillgodosetts beträffande statsrevisorerna genom bestämmelse i § 73 riksdagsordningen, att för varje statsrevisor skall väljas en suppleant att inträda vid förfall för honom. Vid förfall för både revisor och hans suppleant bestämmas övriga suppleanters tjänstgöring av den ordning, i vilken de blivit valda. En motsvarande bestämmelse torde böra gälla för riksbanken. De riksdagsvalda suppleanternas antal borde överensstämma med antalet riksdagsvalda fullmäktige och alltså utgöra sex. Därigenom kommer visserligen den fullmäktig, som förordnas till riksbankschef, att få dels en av riksdagen vald personlig suppleant och dels en av bankofullmäktige utsedd suppleant (vice riksbankschefen). Den nuvarande bestämmelsen om att vice riksbankschefen skall inträda vid förfall för riksbankschefen bör bibehållas. Den riksdagsvalde suppleanten för riksbankschefen skulle följaktligen inkallas till tjänstgöring endast om både riksbankschefen och vice riksbankschefen äro förhindrade.

Såsom förut nämnts hava de av riksdagen valda suppleanterna för fullmäktige utsetts för endast ett år i sänder. Den ovan föreslagna anordningen med personliga suppleanter torde böra leda till att suppleant väljes för samma tid som den fullmäktig, för vilken han skall inträda.

De skäl, som ovan anförts för utökande av antalet suppleanter för bankofullmäktige, gälla uppenbarligen även i fråga om antalet suppleanter för riksgäldsfullmäktige. De personliga suppleanterna för dem böra alltså vara sju.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling besluta att § 72 regeringsformen och § 73 riksdagsordningen skola erhålla nedan angivna ändrade lydelse, nämligen

§ 72 regeringsformen.

Riksbanken förbliver — — — stiftad lag.

Fullmäktige för riksbanken skola vara sju, av vilka Konungen för tre år i sänder förordnar en jämte en suppleant och de

övriga sex jämte sex suppleanter väljas av riksdagen för tid och på sätt i riksdagsordningen sägs. Den av Konungen förordnade ordinarie ledamoten vare fullmäktiges ordförande, men må ej utöva annan befattning inom riksbankens styrelse. Fullmäktig, som av riksdagen vägrats ansvarsfrihet, skall avgå från sin befattning. De av Konungen för fullmäktig eller suppleant meddelade förordnanden må återkallas, när Konungen så prövar skäligt.

Fullmäktige utse — — — hans ställe.

Riksbanken allena — — — till efterrättelse.

och

§ 73 riksdagsordningen.

På samma gång och på lika sätt som fullmäktige enligt § 71 av riksdagen utses tillsättes för varje av riksdagen utsedd fullmäktig en suppleant att, vid inträffande förfall för honom, träda i hans ställe. För fullmäktig i riksbanken, som utsetts till förste deputerad, utses suppleant på sätt i § 72 regeringsformen föreskrives och för tid, som fullmäktige i riksbanken äga bestämma. Den av riksdagen utsedde suppleanten för förste deputeraden skall inträda endast vid förfall för den av fullmäktige utsedde suppleanten. Vid förfall för både fullmäktig och hans av riksdagen valda suppleant bestämmes övriga suppleanters tjänstgöring av den ordning, i vilken de blivit valda.

För varje — — — blivit valda.

Stockholm den 22 januari 1946.

Edv. Björnsson.

Axel Strand.

C. P. V. Gränebo.

Ivar Anderson.
